

RUSKO MERTTILÄ LANKILA

kivikautisen asuinpaikan
pelastuskaivaus
17.8.-18.9.1992
Eeva Raike

JOHDANTO

Ruskon Merttilän kylän Lankilan kivikautisen asuinpaikan kaivaukset tulivat ajankohtaisiksi, kun Turun piirin tielaitoksella oli suunnitelmissa parantaa Rusko - Vahto maantietä alueella, missä ko. maantien välittömässä läheisyydessä Lankilan (RN:o 1:50) tilan kohdalla tunnetaan muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännös, kivikautinen asuinpaikka.

Piirin eteläisen tienpitoalueen työohjelman mukaisesti parantamistyöt tehtäisiin vuonna 1993. Kaivausten kustannusarvioksi laskettiin 185 000 mk. Kaivausten johtajana toimi FK Eeva Raike, piirtäjänä Huk Minna Sartes ja apulaispiirtäjänä Marja Sipilä. Kaivajia palkattiin yhteensä kuusi. Jälkityöaikaa oli yhteensä viisi kuukautta, joista kaivausten johtaja teki kolme kuukautta (löytöjen pesu, luettelointi sekä raportin laatiminen) ja piirtäjä kaksi kuukautta (yleiskartta, tasokartat sekä levintäkartat). Kaivauksista kirjoitettiin myös artikkeli Museoviraston julkaisemaan sarjaan "Kentältä poimittua 2".

Turussa 3.5.1993

Eeva Raike

TUTKIMUKSEN LAATU, KENTTÄTYÖAIKA:

Pelastuskaivaukset 17.8.-18.9.1992

KUNTA: Rusko

KYLÄ: Merttilä

TILA: Rno 1:50, Lankila

PAIKANNIMI: Lankila

MAANOMISTAJA: Seppo Raatikainen, Pakaistentie, 21290 Rusko

KARTTALEHTI: 1044 07 RUSKO, Hki 1984

x= 6718 08

y= 1568 13

z= 40-36 m mpy

AIKAISEMMAT LÖYDÖT: KM 24856:1-282

LÖYDÖT VUODELTA 1992: KM 27638:1-1010

AIKAISEMMAT TIEDOT PAIKASTA:

Kaivauskertomus, Eeva Raike 1989

KAIVAUSPAIKAN TUTKIMUSHISTORIA

Museovirasto suoritti alueella arkeologisia kaivaustutkimuksia jo vuonna 1989 paikalle suunnitellun vesijohdon linjauksen alueella. Tällöin pääasiallisena huomiona oli vuonna 1969 kaivettu Kumpareen asuinpaikka ja sen lähialueet. Koska vesijohdon linjaus ei tutkimusten mukaan tuhonnut Kumpareen asuinpaikkaa, koekuo-
pitusta jatkettiin vesijohtolinjausta pitkin luonaaseen Lankilan tilan maille. Tällöin löydettiin uusi kivikautinen asuinpaikka, joka nyt vuonna 1992 osin tien vierestä kaivettiin. Lankilan asuinpaikalla tehtiin vuonna 1989 pieni 18 neliömetrin kaivaus, jossa todettiin paikalla olevan kivikautinen, lähes tuhoutumaton, asuinpaikka. Mahdollisesti Rusko - Vahto maantien on tuhonnut asuinpaikan luoteisosaa jonkin verran, mutta ei kuitenkaan sen keskusosaa. Vuoden 1992 ja vuoden 1989 kaivausten väliin jäi noin kahdeksan metriä leveä kaistale, joka on vielä koskematonta asuinpaikka aluetta. Vuoden 1989 kaivaukset ajoittuvat tyypillisen ja myöhäisen kampakeramiikan ajalle. Vuoden 1992 kaivauksilta löytyi II:1-2, III:¹~~3~~ sekä lisäksi Jäkärän ryhmän keramiikkaa vähäisiä määriä.

ALUEEN TOPOGRAFIA

Rusko on vanhaa peruskallioaluetta, jossa savet muodostavat yleisimmät pintamaalajin. Moreenit ovat alueen toiseksi yleisin maalaji. Moreenia esiintyy selvimmin vain kalliopaljastumien kaakkoisrinteillä kapeahkoina kaistaleina. Sekä Lankilan että

Kumpareen asuinpaikat sijaitsevat juuri tällaisellä moreenikais-taleella. Alueen moreeni on koostumukseltaan hieta-hiekkamoreenia.

Ruskon harjumuodostelma, jossa Lankilan ja Kumpareen asuinpaikat sijaitsevat, kuuluu eteläisen Varsinais-Suomen alueella esiintyviin katkonaisiin harjumuodostelma jaksoihin, jotka ovat alueella verraten yleisiä. Ne ovat pääasiassa hiekkaa ja soraa ja niiden paksuus on keskimäärin 5-10 metriä. Selvin yhtenäinen harju kulkee Paraisten-Piispanristin-Kärsämäen-Ruskon lentokentän haki jatkuen Maskun kautta Mynämäelle.

(Varsinais-Suomen suojelualueet ja kohteet 1979.)

Ruskon Lankilan alueella valtapuuna on mänty, jonkin verran kuusta. Aluskasvillisuutena on sammal ja varpukasvit esim. kanerva ja puolukka.

MITTAUKSET JA DOKUMENTOINTI

Kaivausalue mitattiin paikoilleen Tielaitoksen Turun piirin takymetrillä. Kaivausalue sidottiin kahteen tiepiirin omaan mittauspisteeseen. Kaivausalueen kolmelle kohdalle määriteltiin x- ja y-arvot: 200/300 x=6718061,172 y=1568129,334; 200/308 x=6718057,316 y=1568136,278 sekä 202/308 x=6718059,069 y=1568137,256.

Kaivausalueelta poistettiin pintamaa, jonka jälkeen alue puhdistettiin ja saatiin pintakerros. Kaivausalue kaivettiin ja osin

piirrettiin 5 cm:n kerroksissa. Tasot vaihtuivat 10 cm:n välein. 5 cm:n kerroksia kutsuttiin A- ja B-kerroksiksi (esim. 2A ja 2B krs, jonka jälkeen tuli taso 2). Kerrokset vaaittiin metrin välein ja karttoihin laskettiin suoraan absoluuttiset korkeudet.

Massalöydöt: saviastian palat, kivilaji- ja pii-iskokset, kvartsit sekä palanut luu, otettiin talteen neliömetrin suuruiselta alueelta, 5 cm paksuudelta. Jos löytyi esim. selviä keramiikkakeskittymiä tai esineitä, otettiin niistä x-, y- sekä z-kordinaatit. Kaikki kerrokset kaivattiin tasoon 2 eli 20 cm syvyyteen. Sen jälkeen kaivaminen lopetettiin aina sieltä alueelta, mistä ei enää tullut löytöjä ja maa oli puhdasta (ks. tasokartat). Keramiikasta, kivilaji-iskoksista sekä kvartsista laadittiin levintäkartat, jotka ovat kaivauskertomuksen sivuilla 8-13.

Karttoja on yhteensä seitsemän, joista kartta yksi on yleis-kartta, kartta kaksi pintavaaitus ja loput kartat 3-7 ovat tasokarttoja. Kaivauskerroksen 2a jälkeen piirrettiin välitaso 2 (taso 2a). Muissa tapauksissa piirrettiin 10 cm paksuisen kerroksen jälkeen taso (tasot 1, 3 ja 4).

HUOMIOT MAAPERÄSSÄ

Moreenimaa alueella on hyvin rautapitoista ja likamaan havaitseminen oli vaikeaa. Löytöjen perusteella 1. kerroksessa kulttuurimaa sijoittui kaivausalueen keskikohdalle (kt kartta 3). Välitasossa pystyttiin jollain tavoin erottamaan jo rautaokran

värjäämä maa tummasta likamaasta. Rakenteita kuten tulisijoja ei pystytty havaitsemaan kaivausalueella. Suuria kiviä oli jonkin verran, mutta ne eivät muodostaneet mitään rakenteita. Paksuimmat likamaa alueet uloittuivat hiukan yli 40 cm syvyyteen ruutujen 206-209/302-305 alueella. Ruutujen 196-199/302-307 alueella löydöt olivat vähäisimpiä ja kaivaminen lopetettiin jo tasoon 2.

KAIVAUSALUEEN LÖYDÖT

Suurimmat löytöryhmät olivat keramiikka, kivilaji-iskokset sekä kvartsit. Näistä kaikista on tehty kerroksittain levintäkartat, jotka ovat sivuilla 8-13.

Keramiikka (KM 27638:1-297) oli levittäytynyt 1. kerroksesta lähtien kaivausalueen E-SE puolelle. kerroksessa 2 keramiikka levittäytyi myös kaivausalueen N-osaan. Kerroksissa 3 ja 4 keskittymät ovat edelleen NE-SE alueelle (katso levintäkartat 8-9). Keramiikka oli suurimmaksi osaksi hyvin haurasta ja huonosti poltettu. Välillä sen kaivaminen kovasta ruosteokran värjäämästä maasta oli vaikeaa. Suurimman keramiikka ryhmän muodosti tyyppillinen kampakeramiikka II:1-2. Muita ryhmiä olivat Jäkärän tyyppin keramiikka sekä myöhäinen Uskelan tyyppinkeramiikka III:1.

Toisia suuria löytöryhmiä olivat kivilaji-iskokset (KM 27638:398-697) ja kvartsit (KM 27638:698-994). Myös näistä löytöryhmistä on kaivauskertomuksen sivuilla 10-13 levintäkartat kerroksittain. Sekä kivilaji-iskokset että kvartsit olivat

levittäytyneet hiukan laajemmalle alueelle kuin keramiikka.

Esinelöytöjä ei kaivausalueelta tullut paljon: piinuolenkärkiä 2 kpl ja niiden osia 2 kpl (KM 27638:298-299, 301-303), piikaavin (:300). Hioimien katkelmia 21 kpl (370-390), Yksi selvä kirveenkatkelma (:391) sekä liuskerenkaankatkelma (:392)

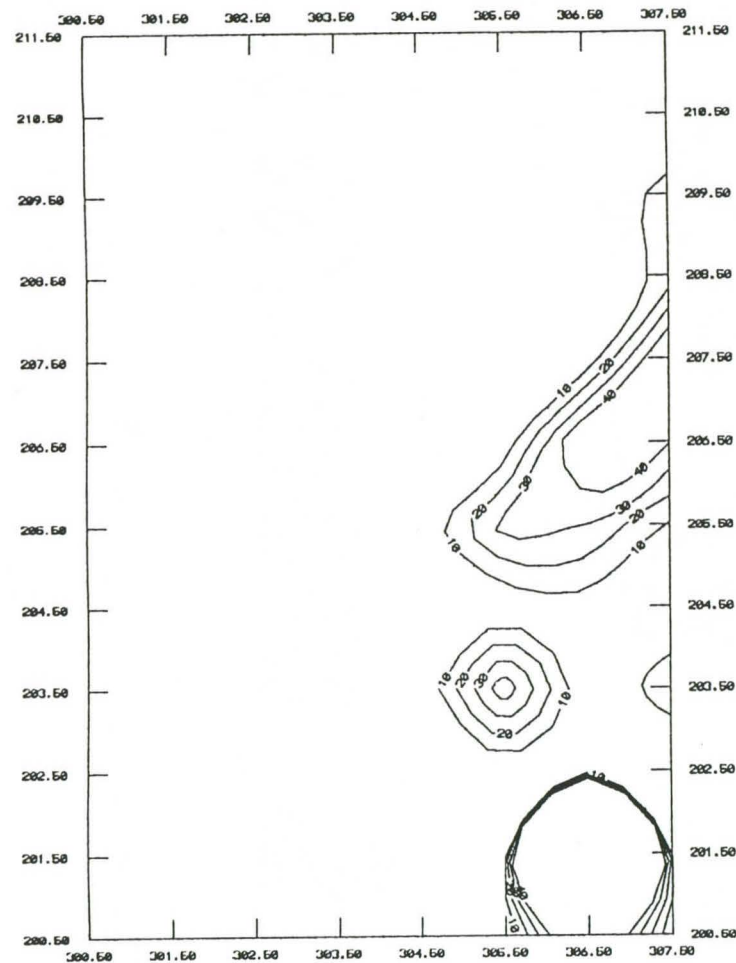
Keramiikasta sekä muista löydöistä on tarkemmin kirjoitettu Kentältä poimittua 2 artikkelissa "Ruskon kampakeraaminen asuinpaikka" (Sartes - Raike).

LOPUKSI

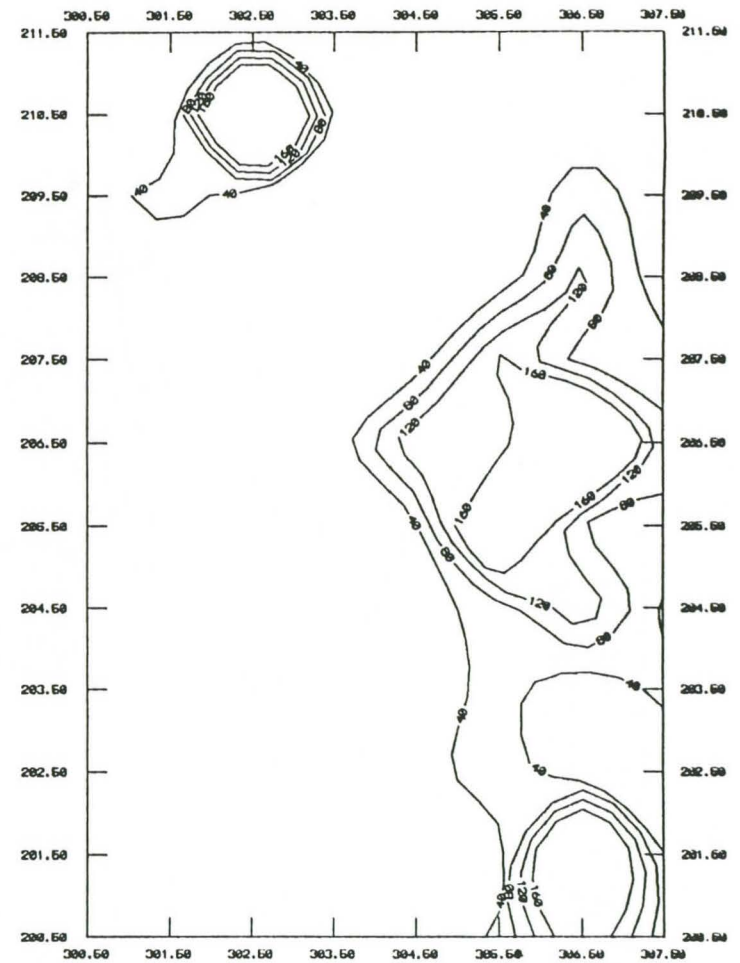
Ruskon Lankilan kampakeraaminen asuinpaikka on vielä osin kaivamatta mahdollisesti rikkaimmalta keskuskohtaltaan. Tämän alueen kaivaminen ei tule ajankohtaiseksi lähi vuosina, koska Ruskon kunta teki päätöksen kevyenliikenneväylän rakettamisesta tien toiselle puolelle. Myös tälle puolelle tehtiin koekuoppia, jotka todettiin löydöttömiksi.

KERAMIIKAN LEVINTÄKARTAT 1 JA 2
luvut kartoissa tarkoittavat grammoja

1. kerros

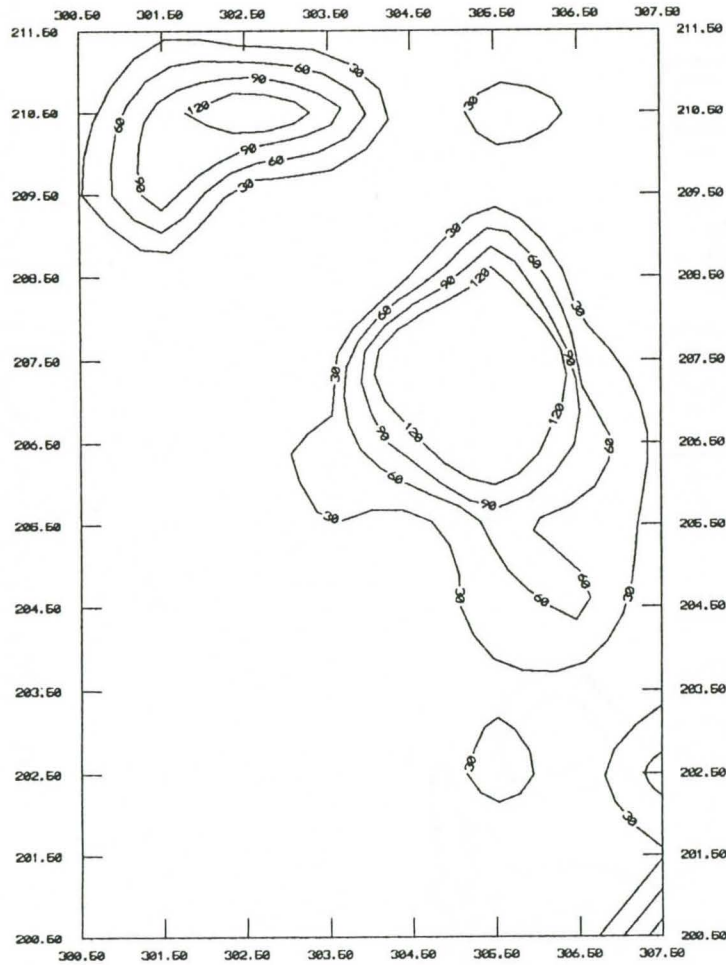

2. kerros

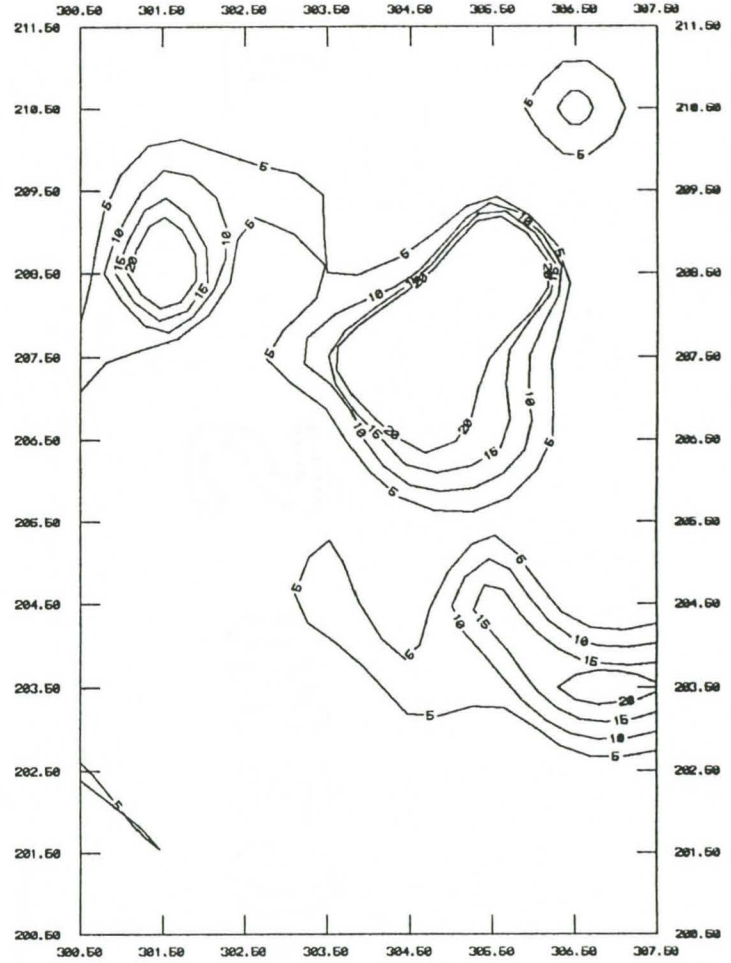

KERAMIIKAN LEVINTÄKARTAT 3 JA 4
luvut kartoissa tarkoittavat grammoja

3. kerros

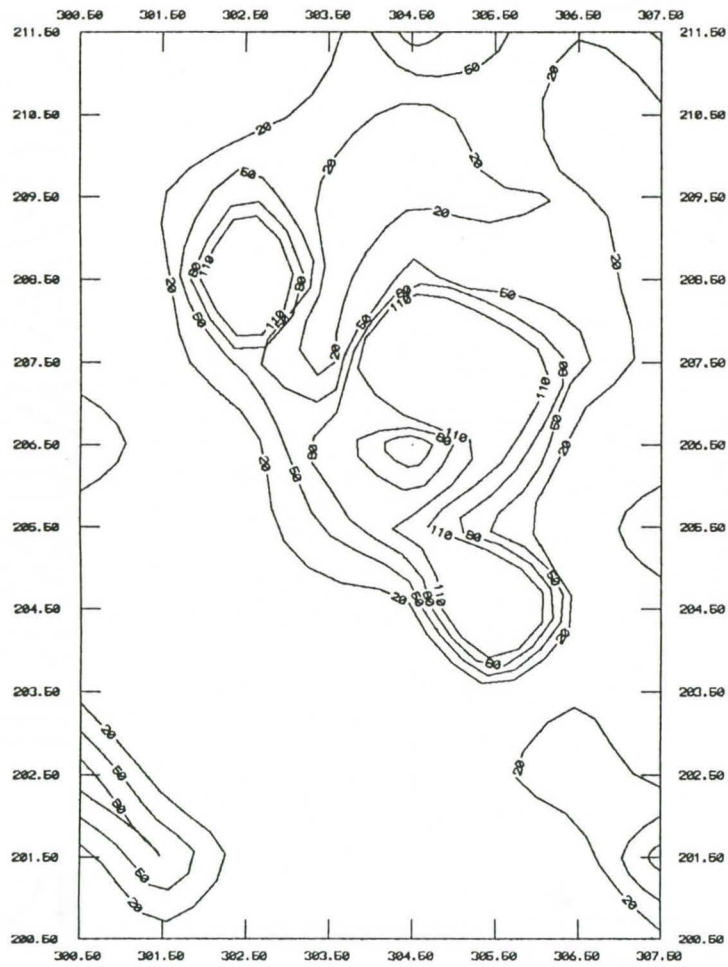

4. kerros

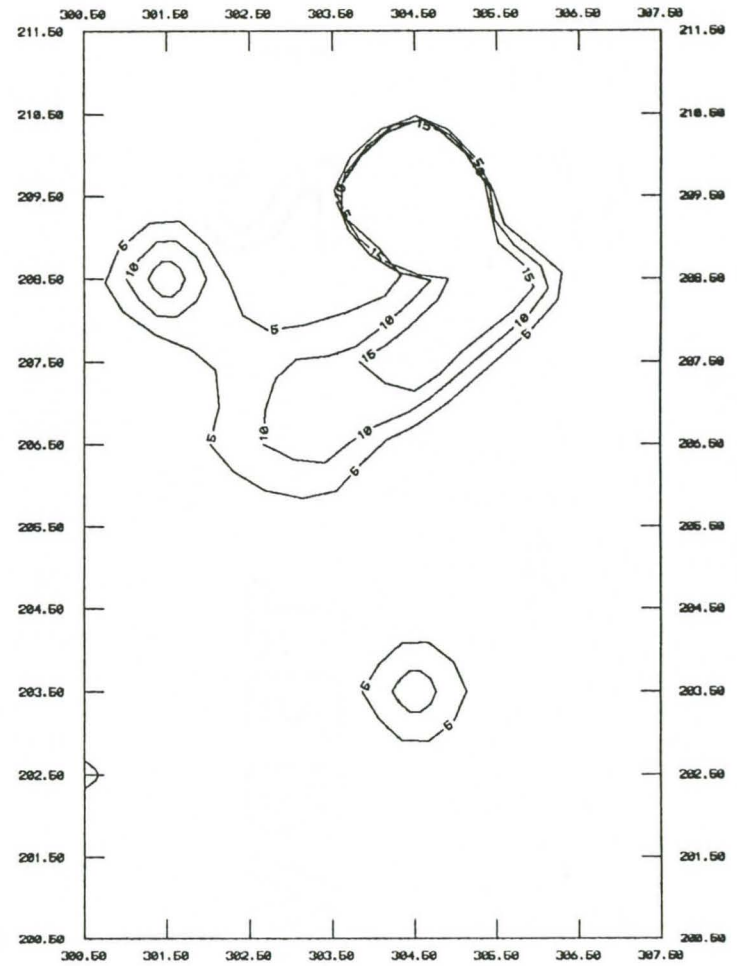

KIVILAJI-ISKOSTEN LEVINTÄKARTAT 1 JA 2
luvut kartoissa tarkoittavat grammoja

3. kerros

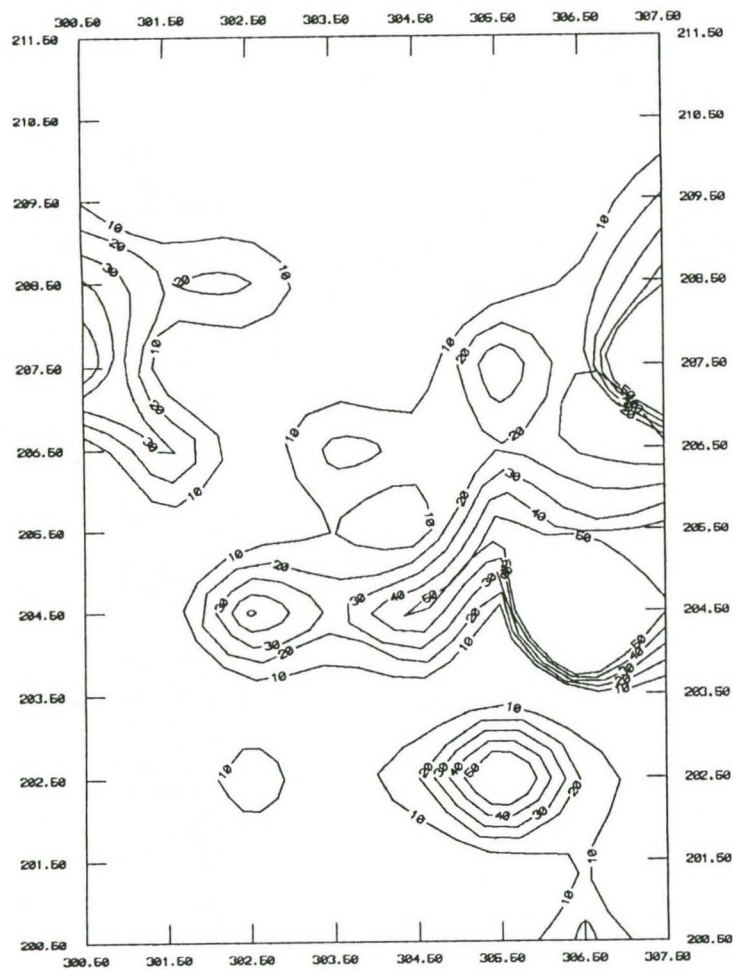

4. kerros

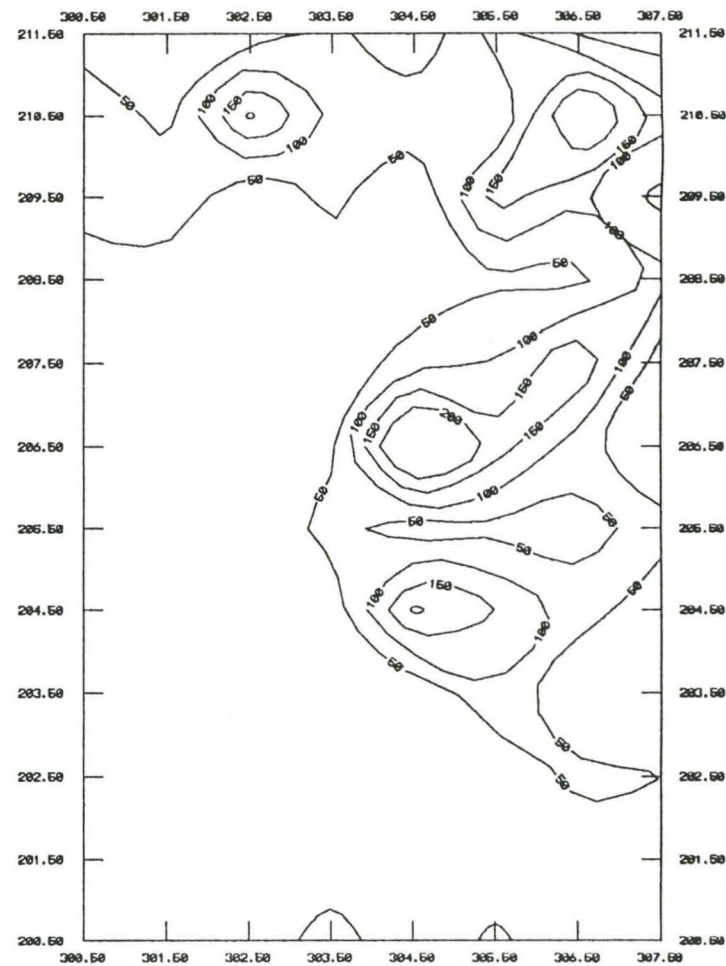

KIVILAJI-ISKOSTEN LEVINTÄKARTAT 1 JA 2
luvut kartoissa tarkoittavat grammoja

1. kerros

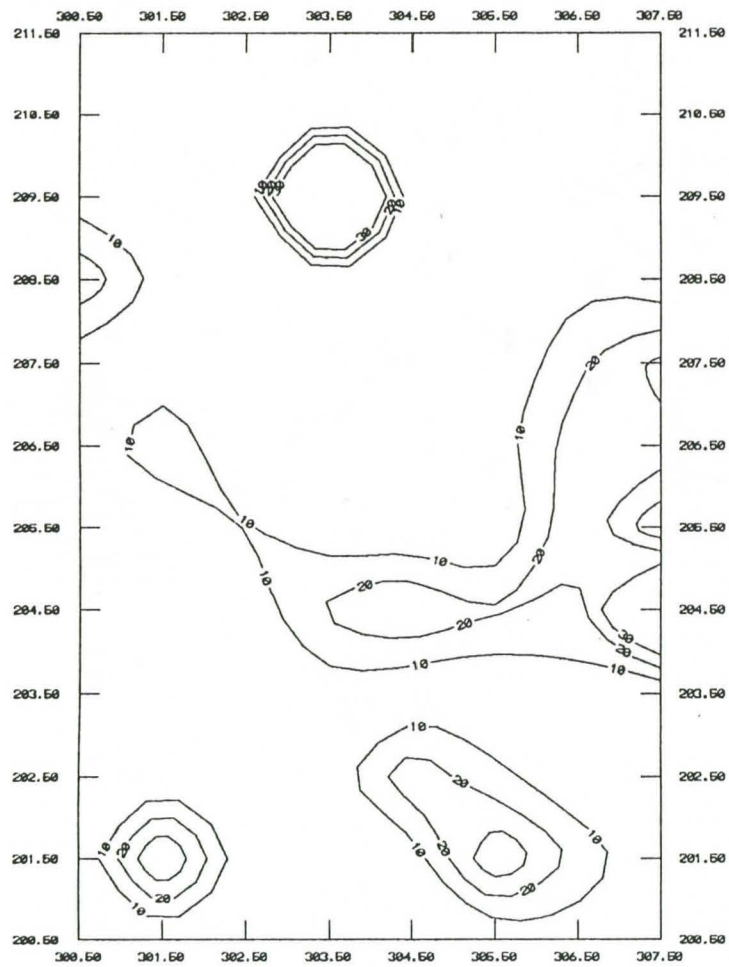

2 kerros

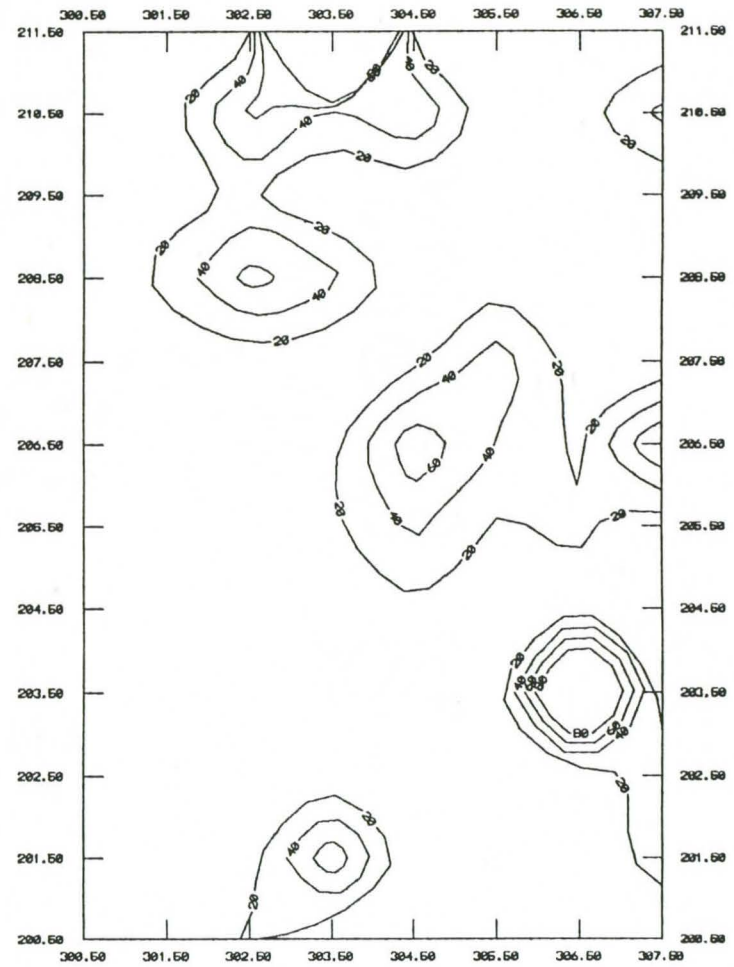

KVARTSIEN LEVINTÄKARTAT 1 JA 2
luvut kartoissa tarkoittavat grammója

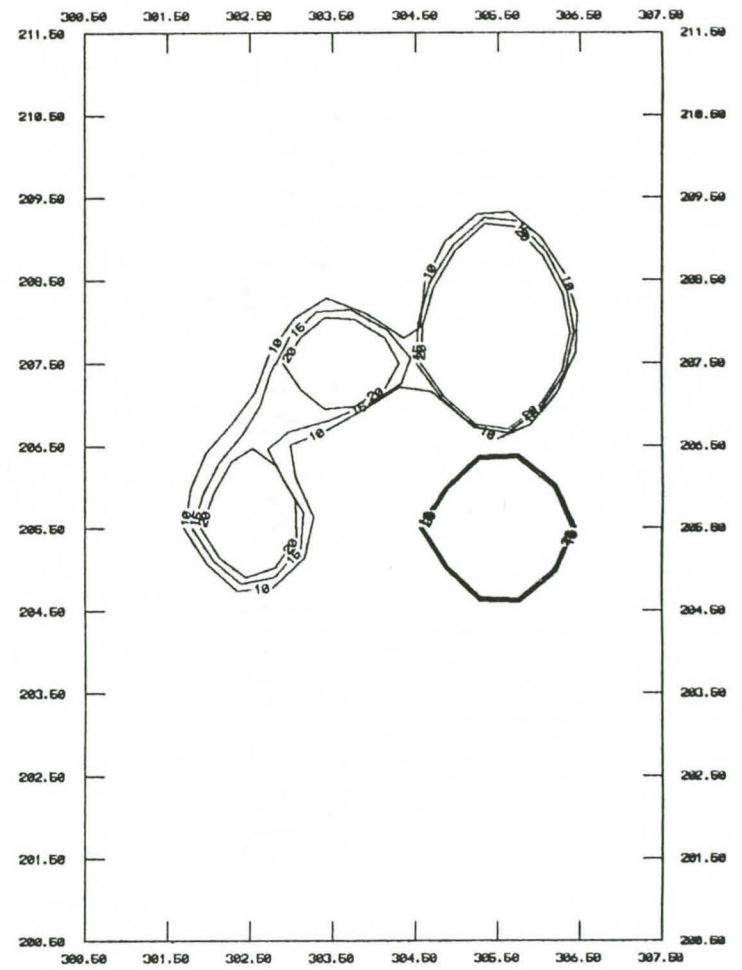
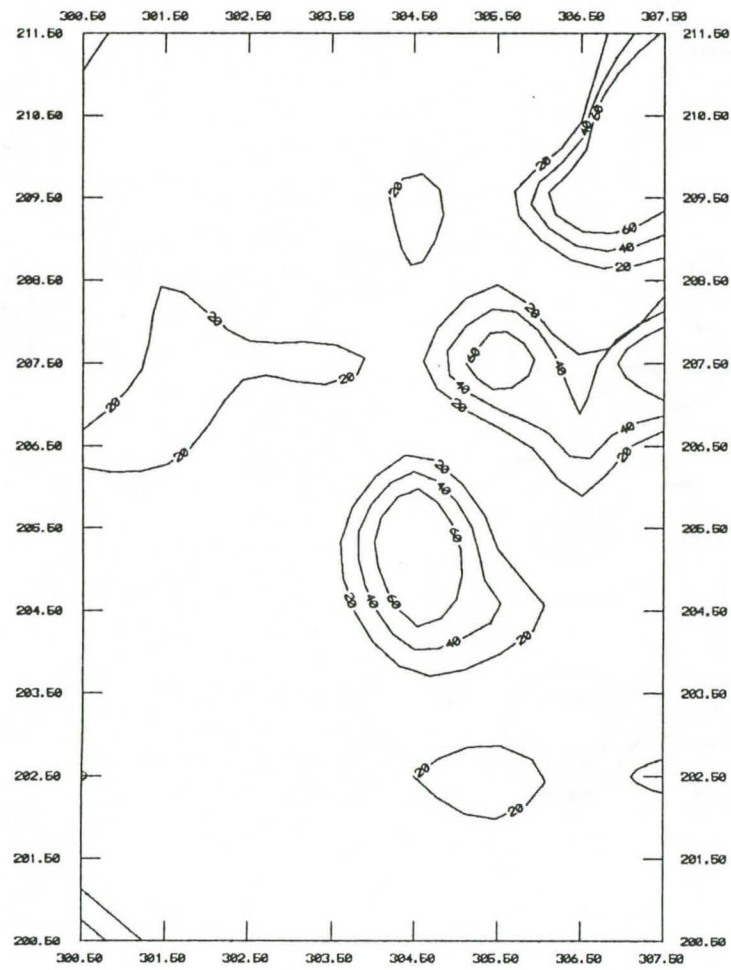
1. kerros

2. kerros

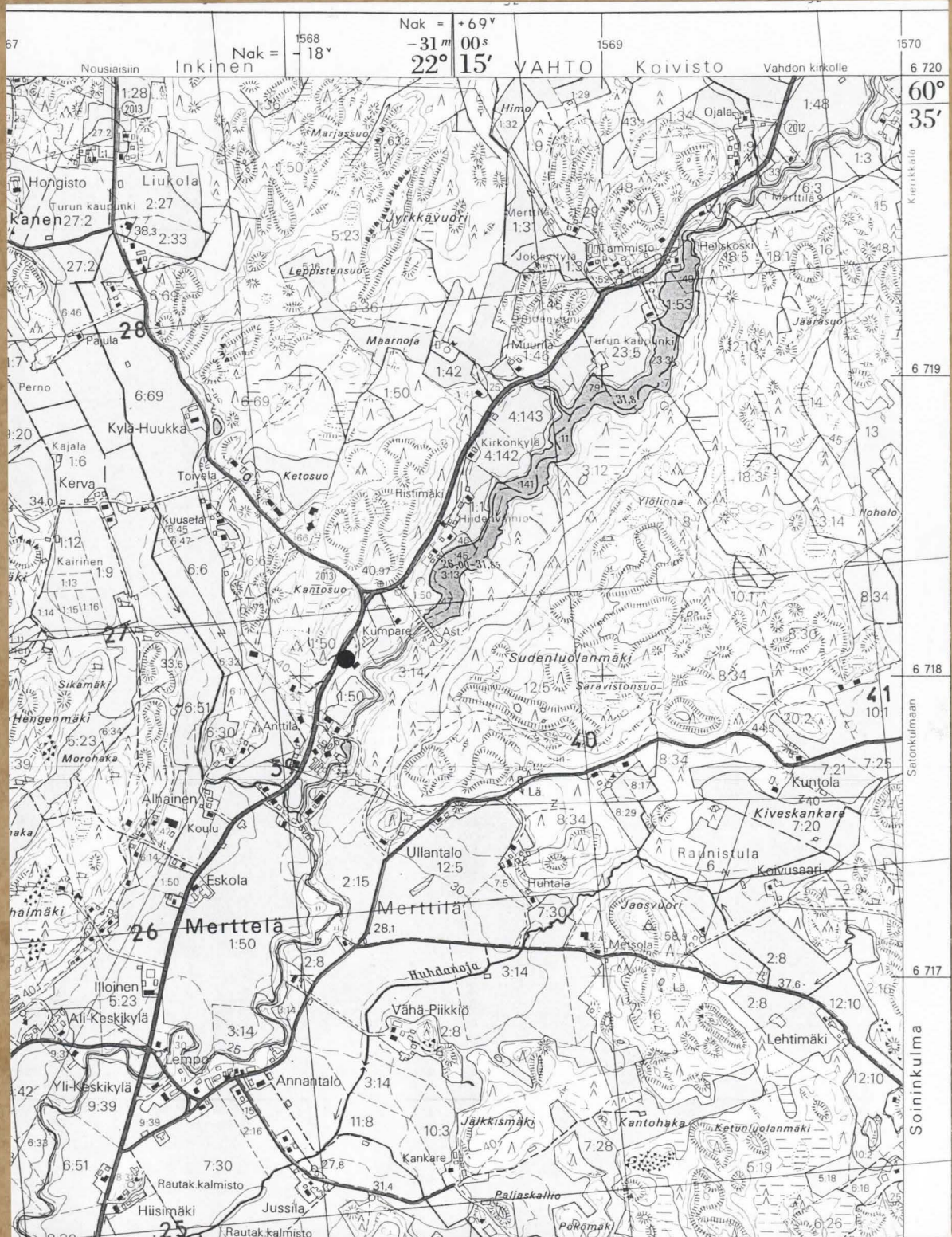
KVARTSIEN LEVINTÄKARTAT 3 JA 4
luvut kartoissa tarkoittavat grammoja

RUSKO MERTTILÄ LANKILA

Kivikautinen asuinpaikka ●

Pk 1044 07

MV-NEGATIIVILUETTELO

- 95157-8 Yksityiskohta kaivausalueen ruudusta 201/306.
Kiven ympärillä keramiikkakeskittymä. Taso 1. Koillisesta.
- 95159 Kaivausalueen kaakkoisreuna, ruudut 196-201/306-307.
Taso 1. Etelästä.
- 95160-1 Kaivausalueen keskiosaa tasossa 1. Etelästä.
- 95162 Yleiskuva kaivausalueesta. Vasemmalla Turku - Vahto maantie. Etelästä.
- 95163 Yleiskuva kaivausalueesta. O. Aho pystyttämässä vaaituskonetta. Kaakosta.
- 95164-5 Keramiikka keskittymä ruudussa 201/306. Taso 2a.
Koillisesta.
- 95166 Kaivausalueen ruudut 203-205/302-305 tasossa 2a.
Alue voimakkaasti ruosteen värjäämä, osin likamaata.
Kaakosta.
- 95167 Kaivausalueen ruudut 205-206/302-305 tasossa 2a.
Ruosteen värjäämä alue jatkuu näihin ruutuihin edellisen valokuvan ruuduista. Kaakosta.
- 95168 Ruudut 203-206/302-305. Kuvan keskellä voimakas ruosteen värjäämä maa. Alue löytörikas. Taso 2a
Kaakosta.
- 95169 Kaivausalueen etelä-kaakkoisosat tasossa 2.
Koillisesta.
- 95170 Kaivausalueen etelä-lounaisosat tasossa 2.

Koillisesta.

95171-2 Kaivausalueen ruudut 196-206/300-307 tasossa 3.

Koillisesta.

95173-4 Kaivausalueen keskiosaa, jossa ruoste/likamaata
tasossa 3. Kaakosta.

95175-6 Kaivausalueen ruudut 196-206/300-307 tasossa 4.

Koillisesta.

95177 Kaivausalueen keskiosa tasossa 4. Kaakosta.

S17

RUSKO MERTTILÄ LANKILA

Eeva Raike 1992

Kartta 1

Yleiskartta

Pohjakarttana tielaitoksen perusparannuskartta
Mk 1:2000

Piirt. Minna Sartes

- vesijohtolinjaus
- 1969 tutkimusalue
- 1992 tutkimusalue
- 1989 tutkimusalue
- 1989 koeruutu

0m 20m 100m

1568000

Ruskolle

Ruskonjoki
1568200

X

50

45

45

Kp 639124
H(N60) = +40.968

Vahdolle

navetta

1:59

35

1:57

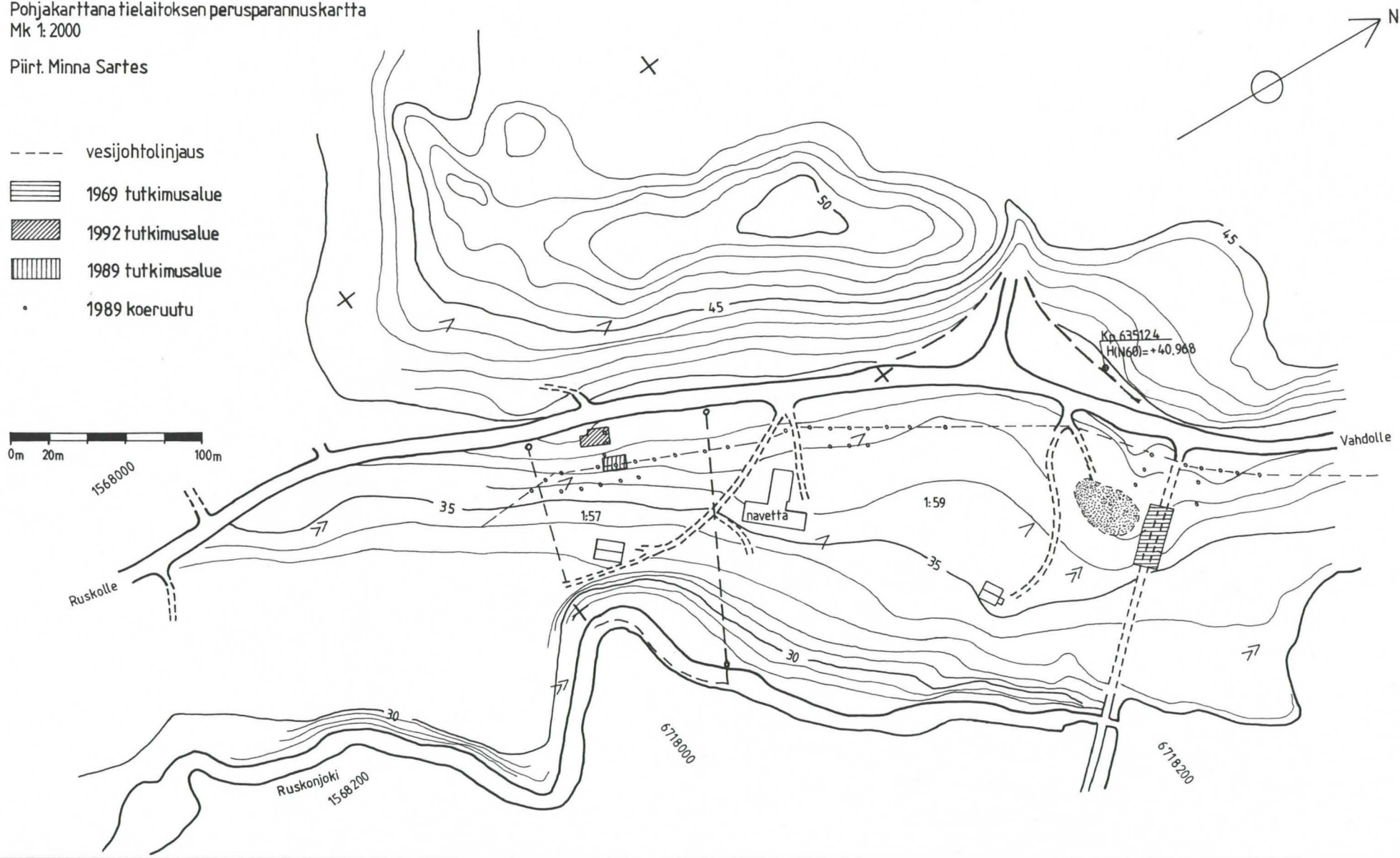
35

30

6718000

6718200

N

21/18

RUSKO MERTTILÄ LANKILA

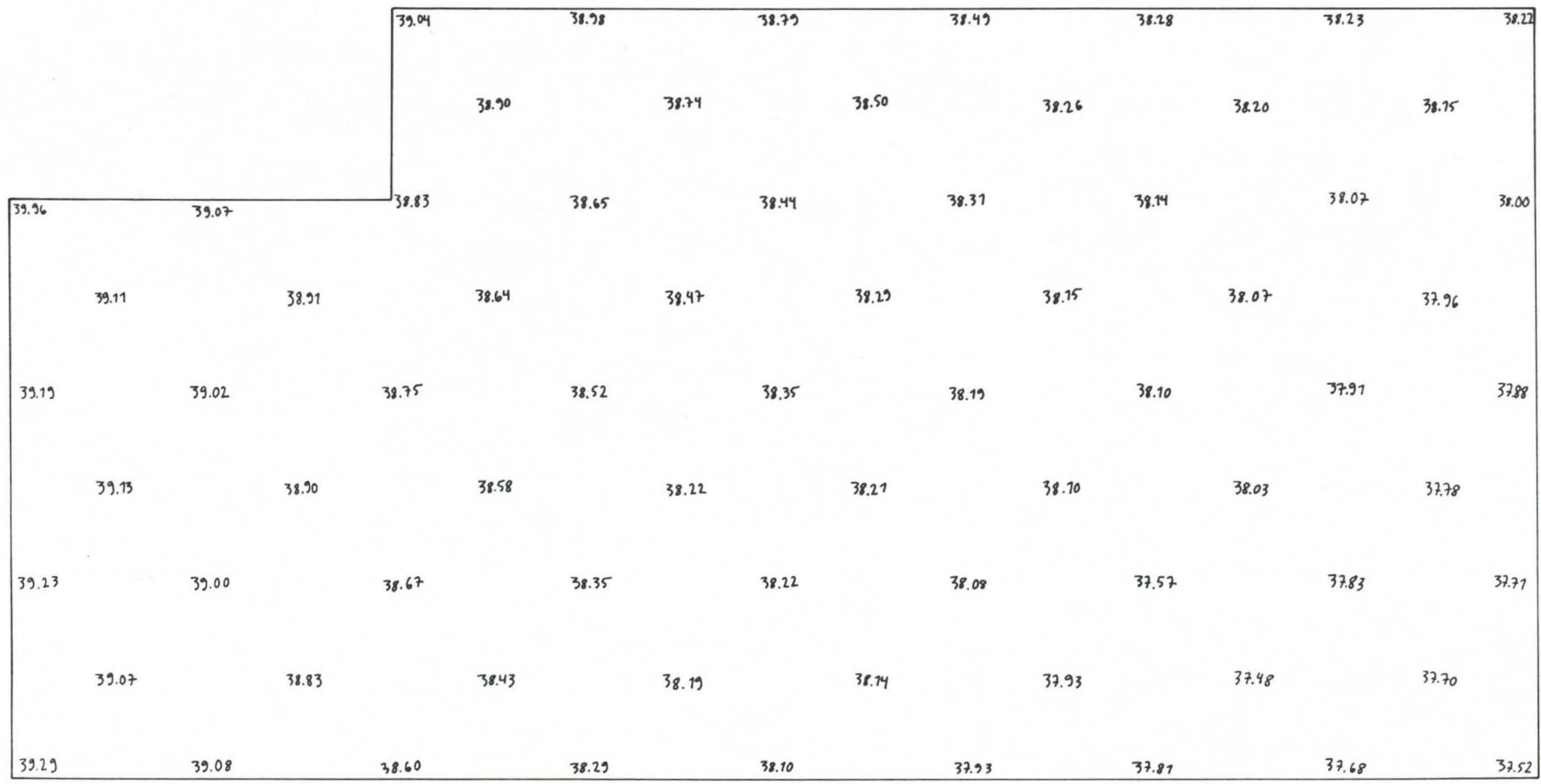
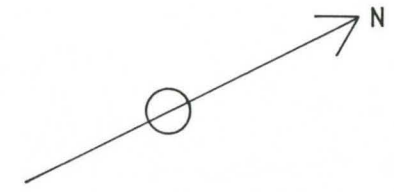
Eeva Raike 1992

Kartta 2

Pintavaaituskartta

Mk 1:50

Piirt. Minna Sartes

5.19

RUSKO MERTTILÄ LANKILA

Eeva Raike 1992

Kartta 3

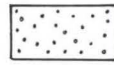
Tasokartta, taso I

Mk 1:50

Piirt. Minna Sartes

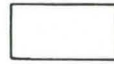
Vaalea värjäytynyt maa

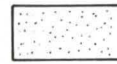
Karkea moreeni

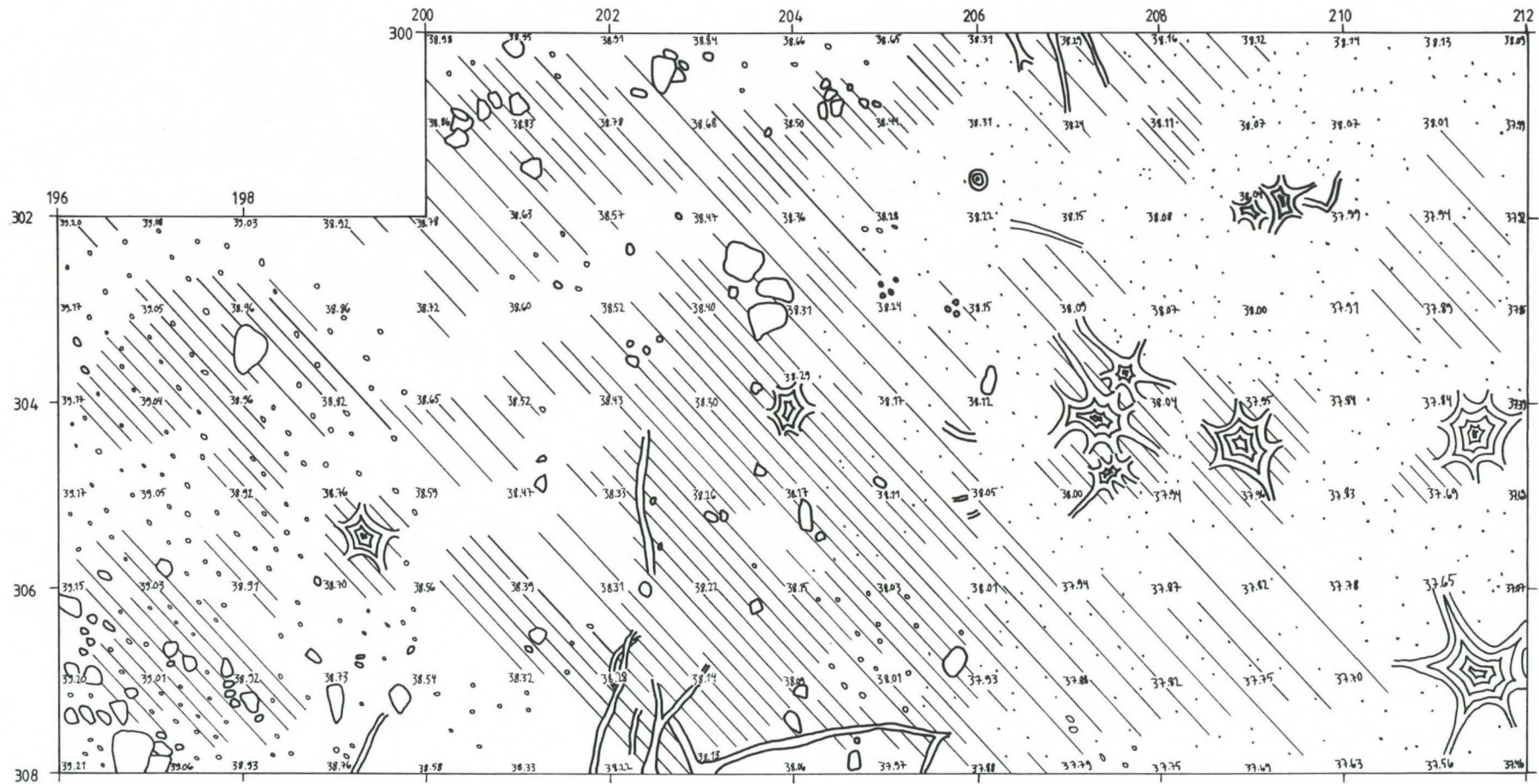
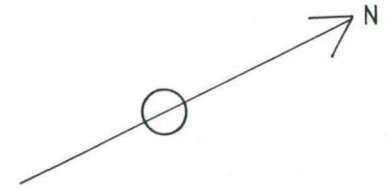
Tumma värjäytynyt maa

Hiekkamoreeni

Hiekka

5.20

RUSKO MERTTILÄ LANKILA

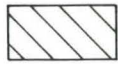
Eeva Raike 1992

Kartta 4

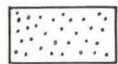
Tasokartta, välitaso II

Mk 1:50

Piirt. Minna Sartes

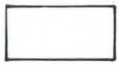
Vaalea värjäytynyt maa

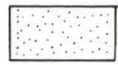
Karkea moreeni

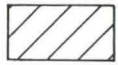
Tumma värjäytynyt maa

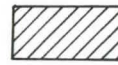
Hiekkamoreeni

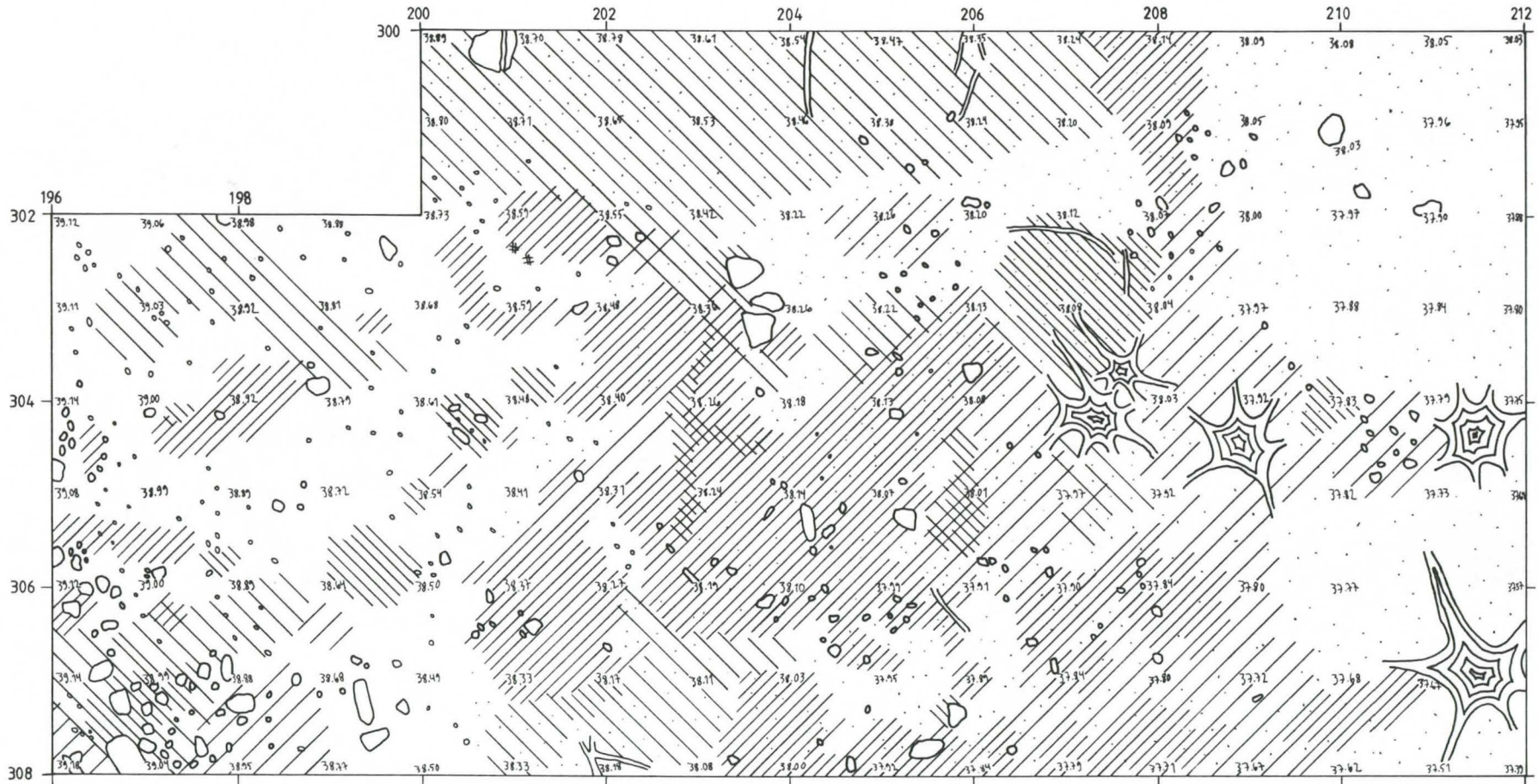
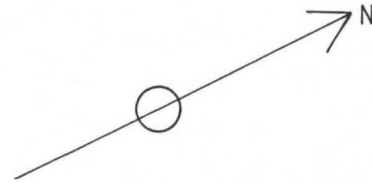
Hiekka

Rautaokran värjäämä maa

Rautaokran voimakkaasti värjäämä maa

S.A.

RUSKO MERTTILÄ LANKILA

Eeva Raike 1992

Kartta 5

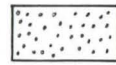
Tasokartta, taso II

Mk 1: 50

Piirt. Minna Sartes

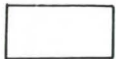
Vaalea värjäytynyt maa

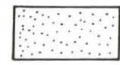
Karkea moreeni

Tumma värjäytynyt maa

Hiekkamoreeni

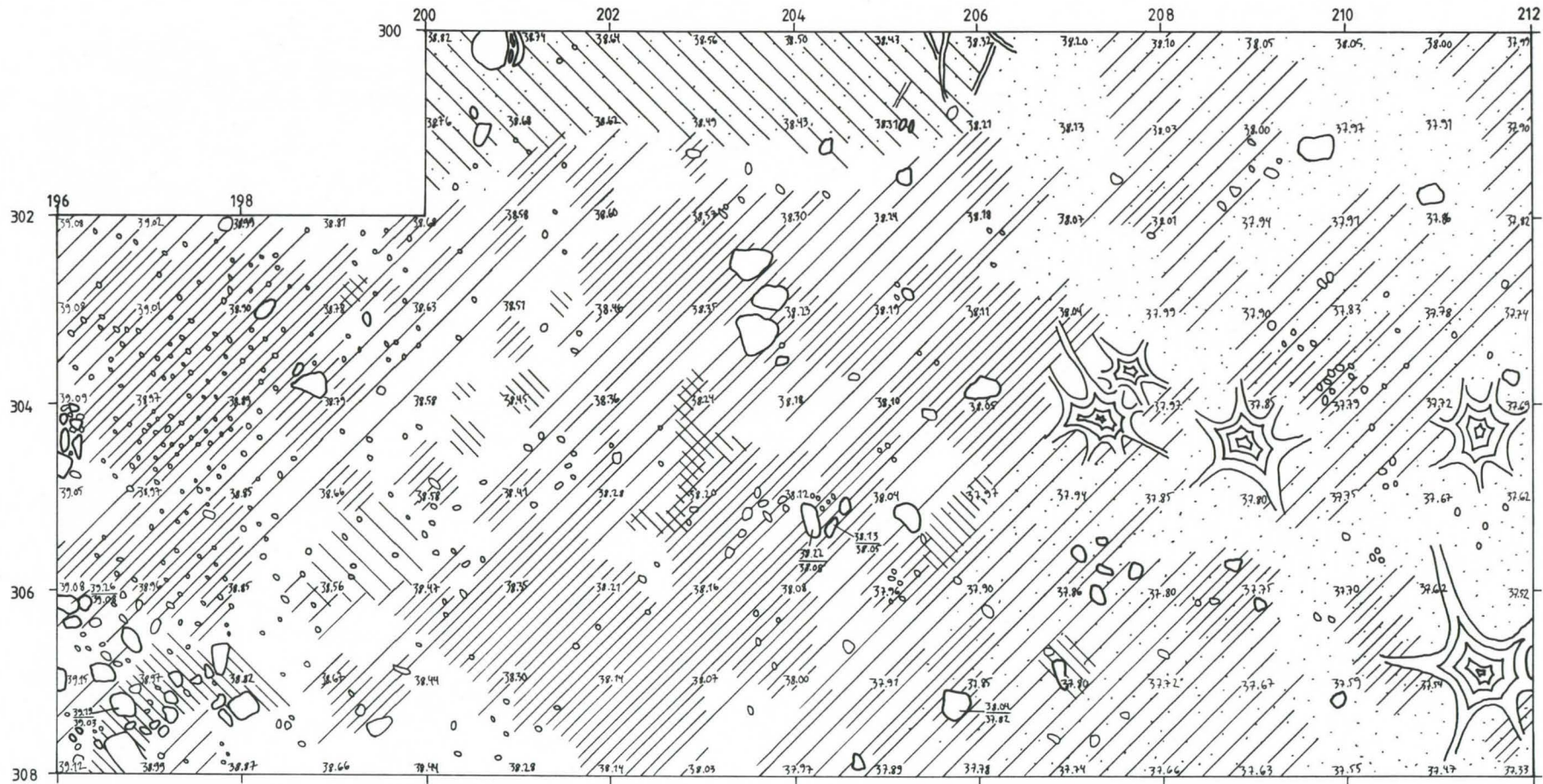
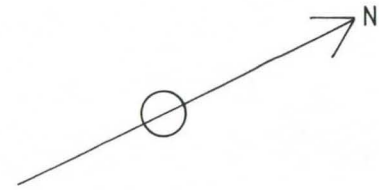
Hiekka

Rautaokran värjäämä maa

Rautaokran voimakkaasti värjäämä maa

51.22

RUSKO MERTILÄ LANKILA

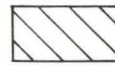
Eeva Raike 1992

Kartta 6

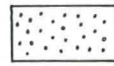
Tasokartta, taso III

Mk 1:50

Piirt. Minna Sartes

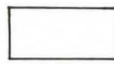
Vaalea värjäytynyt maa

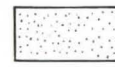
Karkea moreeni

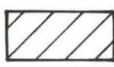
Tumma värjäytynyt maa

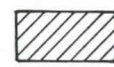
Hiekkamoreeni

Hiekka

Rautaokran värjäämä maa

Rautaokran voimakkaasti värjäämä maa

